

Synoda 2021–2023 – veľké očakávania, trochu skepsy a trochu nádeje

Mikuláš Hučko

23. júla 2021 ✚ Cirkev ✚ Synodalita

Zdroj: Flickr

Počet ľudí, ktorí chodia do kostola, prudko klesá, duchovných povolaní je čoraz menej a aj tých, ktorí aspoň veria vo večný život a vzkriesenie, rýchlo ubúda. Ani pravidelní účastníci nedeľných bohoslužieb však nie sú zdrojom veľkej nádeje, pretože často nemajú jasno v základných pravdách našej viery a ich myslenie je ovplyvnené predovšetkým svetskými médiami. Nie je to len ich vina, pretože majú pastierov, ktorí ich *nepasú, neliečia, neobvážujú, rozpráchnuté nezavracajú, stratené nehľadajú* (porov. Ezechiel 34, 1–5), ba ktorí neraz zasievajú v ich hlavách zmätok (napríklad na Západe).

Za tejto neradostnej situácie sa v dňoch 9. a 10. októbra 2021 má začať synodálny proces trvajúci dva roky. Prebiehať bude v troch fázach: najprv na úrovni diecéz (od 17. októbra 2021), potom bude pokračovať v rámci kontinentov (do septembra 2022) a vyvrcholí stretnutím biskupov v októbri 2023 v Ríme, kde budú biskupi rokovať o tom, **ako má vyzeráť katolícka Cirkev v budúcnosti**.

Téma znie ***Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, participácia a misia***. Jej cieľom je transformácia katolíckej Cirkvi na Cirkev synodálnu. Má to byť synoda, ktorá **natrvalo zmení spôsob existencie našej Cirkvi**. Jedným slovom revolúcia. Prisilné slovo? Sotva.

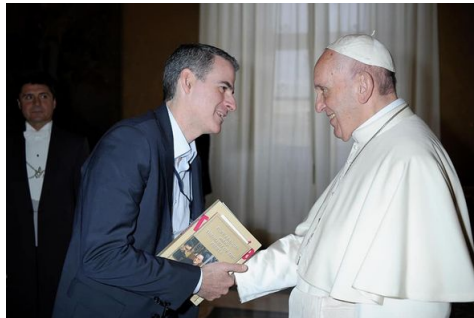
Atmosféra nadšeného očakávania

Venezuelský teológ prof. *Rafael Luciani*, člen teologickej komisie pripravujúcej synodu, hovorí o **atmosfére nadšenia a veľkého očakávania**, podobného nadšeniu a očakávaniam koncilových zmien pred vyše päťdesiatimi rokmi! V *rozhovore*, ktorý poskytol poľskému liberálnemu katolíckemu týždenníku *Tygodnik Powszechny* pod názvom *Čas zmien*, hovorí, že „*zažívame Cirkev, ktorá prechádza transformáciou ..., ale aj s odporom ultrakonzervatívnych kruhov*.“ (Zase tie nešťastné „ultrakonzervatívne kruhy“! Aj naši liberáli ich majú plné zuby.)

Rafael Luciani si veľmi pochvaľuje *slobodu pomenovať problémy a diskutovať o nich*. Doteraz takúto slobodu zrejme nepociťoval. (Ktovie prečo?) Ako dôkaz tohto tvrdenia cituje svojho priateľa, kardinála z Caracasu vo Venezuele, *ktorý sa zúčastnil všetkých synod Jána Pavla II., Benedikta XVI. a teraz aj Františka*. Kardinál si vraj nevie vynachváliť, že **po prvýkrát môže slobodne a bez strachu povedať, čo si myslí! Cirkev umožňuje ľuďom hovoriť!** (Otvorená zostáva otázka, či bol problém v sv. Jánovi Pavlovi II., Benediktovi XVI. alebo v pánovi kardinálovi. A tiež, či by sa rovnako tejto „slobode“ tešil aj napr. sv. páter Pio či sv. Maximilián Mária Kolbe?) Ba Luciani si nevie vynachváliť ani to, že **teológia znovu získava svoj vlastný život, nezávislý od rímskeho učiteľského úradu (!)**. (Splnený sen Martina Luthera!) Zdôrazňuje: *To, čo sa teraz deje, je analogické koncilovej zmene!*

Hovorí: „*Mám v Taliansku priateľku teologičku, ktorá sa venuje ekleziológii Božieho ľudu. Hovorí, že pred desiatimi rokmi by nebola mohla písať to, čo píše teraz bez toho, aby ju nestihol trest od biskupa.*“ (Ach, tá úžasná sloboda! Byť teologičkou je potom jedna radosť!)

Teológ Luciani nezabudol tiež zdôrazniť „*potrebu vypracovať teológiu služieb v Cirkvi, ktorá bude zahŕňať témy gender a feminizmu*“. Hovorí, že „*musíme nielen požadovať väčšiu prítomnosť žien v štruktúrach Cirkvi a vyvíjať teologický tlak.*“

Prof. Rafael Luciani s pápežom Františkom

zdroj: Facebook

Tri fázy synodálneho procesu

Pripravovaná synoda bude trojfázovou cestou katolíckej Cirkvi, ktorá sa začne túto jeseň. Prvá fáza je diecézna. Ako informoval kardinál Mario Grech, maltský kardinál, ktorý je od minulého roku sekretárom inštitúcie synody biskupov, po celom svete **v každej diecéze majú biskupi konzultovať s Božím ľudom**. Z Vatikánu, konkrétne od Sekretariátu synody dostanú prípravný dokument sprevádzaný dotazníkom a návrhmi ako uskutočniť konzultácie. No a práve **v diskusii s Božím ľudom** budú biskupi uvažovať o tom, ako budovať katolícku Cirkev pre budúcnosť, ako byť Cirkvou vo svete.

Vyvstáva zvedavá otázka: kto bude zastupovať „Boží ľud“? Katolíkov je vo svete zhruba 1,2 miliardy. Ako budú vyberaní ich zástupcovia? Podľa akého kľúča? Budú to laici, ktorých biskup pozná a majú jeho sympatie? Alebo každý katolík sa bude môcť prihlásiť a po predložení krstného listu bude môcť prezentovať svoj pohľad? Alebo bude musieť byť najprv preskúšaný z katechizmu, dekalógu ☒☒? Čo keď vzniknú rôzne organizované nátlakové skupiny „progresívnych katolíkov“, ktoré „prehlušia“ ostatné názory? (V Poľsku napríklad vznikol z ničoho nič Kongres katolíčok a katolíkov. Je to organizácia založená vo februári 2021, ktorá by chcela reformovať Cirkev v Poľsku a stať sa hlasom Božieho ľudu, hlasom „bežných“ veriacich, radových kňazov, ktorí vstúpia do dialógu s biskupmi. Podľa všetkého sú za tým Nemci, ktorí chcú, aby ich

noty zazneli aj v poľskom orchestri.) Nebudú sa najvehementnejšie ozývať práve tí, ktorých by duchovní pastieri mali napomenúť a vyzvať k zmene života a k obráteniu?

A čo je najdôležitejšie: akú váhu budú mať jednotlivé hlasy? Čo keď väčšina hlasov laikov bude napríklad za „manželstvá“ homosexuálov? Objaví sa to v záverečnej správe? A bude to brané do úvahy? Kto a na základe akých kritérií bude o tom rozhodovať?

A najmä: **je vôbec dôležité, čo si o tom veriaci myslia**? Ovce majú usmerňovať pastiera, či pastier ovce? Nestráca sa tu rozdiel medzi učiacou Cirkvou a Cirkvou, ktorá sa učí od druhých? To laici, či „ľud“ bude (spolu)rozhodovať o cirkevnej doktríne?

Diecézna úroveň týchto diskusií bude vlastne takým testom, prvou časťou prvej fázy. Diecézny biskup výsledky konzultácií s veriacimi zašle na biskupskú konferenciu, v našom prípade na KBS. Táto zhromaždí všetky informácie zo všetkých diecéz a vytvorí z nich jeden text, jeden dokument, ktorý potom pošle do Vatikánu na Sekretariát synody. Ten pod vedením kardinála Maria Grecha z týchto dokumentov jednotlivých biskupských konferencií vypracuje dokument nazvaný *Instrumentum Laboris*.

Tu sa uzavrie prvá etapa, ktorá sa začne v tomto roku a má trvať do jari 2022.

Po vytvorení *Instrumentum Laboris* vo Vatikáne bude tento dokument rozoslaný biskupom sveta. A tu sa už dostaneme do **veľmi zaujímavej druhej etapy, ktorou je kontinentálna fáza**. Biskupi budú s týmto *Instrumentum laboris* pracovať v skupinách na kontinentálnych grémiách.

Na nich bude zaujímavé, že pri vypracovávaní spoločného dokumentu budú napríklad **slovenskí a poľskí biskupi musieť spolupracovať s nemeckými, rakúskymi a švajčiarskymi biskupmi**, ktorí nepochybne budú robiť všetko, aby do neho popri kvetnatých frázach presadili homosexuálne „manželstvá“ či svätenie žien. Ako budú bojovať naši biskupi? Ako na to budú pripravení? Aký dokument z toho vznikne? Nebude to nejednoznačný rozriedený „kompromisný text“, s ktorým nebude nikto spokojný? Alebo text na prvý pohľad ortodoxný, do ktorého však budú prepašované formulácie, ktorých nebezpečnosť sa ukáže až neskôr?

Výsledok takejto kontinentálnej debaty sa pošle späť do Vatikánu, kde z podkladov všetkých kontinentov vznikne **nové** *Instrumentum Laboris* pre synodu v Ríme v roku 2023.

A potom začne tretia etapa, čiže obvyklá biskupská synoda v októbri 2023, ktorá po tom, ako všetko predebatuje, **vypracuje *Relatio finalis***, teda záverečný dokument, **predloží ho pápežovi, ktorý rozhodne, čo s ním**. Pápež František, resp. jeho nástupca bude môcť s týmto synodálnym dokumentom urobiť dve veci: **vydať posynodálnu exhortáciu** tak, ako tomu bolo napríklad pri *Amoris laetitia* alebo *Querida Amazonia*, alebo jednoducho akceptuje synodálny dokument a vyhlási ho za dokument Magistéria. Pápež ho môže podpísať a okamžite sa stane súčasťou učenia Cirkvi tak, ako je to v prípade obvyklých posynodálnych exhortácií.

Synodálneho procesu sa musia zúčastniť všetci biskupi sveta. Je ich päť či šesť tisíc. Samotný proces je teda **zaujímavým problémom iba v tom, aký bude mať záver**. Zaujímavé bude taktiež sledovať, či budú v tomto procese vypočutí všetci veriaci, alebo či tam budú dominovať liberálne hlasy. Alebo možno aj hlasy katolíkov konzervatívnych. Tieto tri etapy majú viesť k vypracovaniu novej ekleziológie.

Nekatolíci na synode

Podľa vyjadrenia kardinála Grecha synoda má byť aj o tom, akým spôsobom má pápež vykonávať svoju úlohu. „*Kresťania nekatolíci boli pozývaní na všetky predchádzajúce synody. Ich názor si ceníme. **Všetci sme ľuďom Božím, tak prečo by sme nepočúvali, čo hovorí Duch Svätý našim bratom a sestrám?** O to viac v tomto prípade, keďže ich synodálna tradícia je veľmi bohatá.*“

Takže protestanti, anglikáni, luteráni majú byť pre synodu katolíckej Cirkvi akýmsi kanálom Ducha Svätého, cez ktorý budú počúvať rady a skúsenosti kresťanov nekatolíkov. Skúsenosti takýchto synod, deformujúcich vierouku či prax, budú určite veľkým obohatením: Anglikánskej cirkvi, ktorej Generálna synoda odhlasovala ženy biskupky, či Švédskej luteránskej cirkvi, ktoré majú biskupky lesbičky, aby sme uviedli aspoň tie najkrikľavejšie prípady. Čo sa možno naučiť od pravoslávnych, keď sa im za tisíc rokov nepodarilo ani raz stretnúť? V roku 2016 sa mala konať historická synoda lídrov pravoslávnych cirkví, prvá za takmer tisícročie. Hoci prípravy na ňu trvali takmer 55 rokov, nakoniec prebehla bez účasti najväčšej Ruskej pravoslávnej cirkvi a ďalších dvoch menších cirkví.

Synodalita nie je „obyčajným rozhodovacím procesom“, ale „základným znakom identity Cirkvi“, píše kardinál Michel Czerny. „Synodalita je cesta, ktorú Boh očakáva od Cirkvi tretieho tisícročia,“ a cituje pápeža Františka: „Cirkev, ktorá „ako obrátenú pyramídu“ harmonizuje všetky subjekty, ktoré sú do nej zapojené: Boží ľud, kolégium biskupov, Petrov nástupca“. Jasnú explikáciu tohto pojmu možno nájsť v apoštolskej exhortácii *Evangelii gaudium*, v ktorej je **synodalita definovaná ako „nevyhnutný predpoklad na to, aby Cirkev dostala nový misijný impulz“**.

Otázka za milión: **je možný misijný impulz, keď vládne doktrinálny chaos?**

Myšlienka synodálnej Cirkvi sa dostala do popredia vďaka kardinálovi Carlovi Mariovi Martinimu (1927 – 2012). Jeho vízia, ktorú zrejme zdieľa aj pápež František, je, že tento typ „permanentnej synody“ umožní menej centralizovanú Cirkev a „širšiu účasť Božieho ľudu“. Kardinál Martini rád zdôrazňoval, že **katolícka Cirkev zaostáva za svetom o 200 rokov**.

Čo to znamená? Že sa vlastne omeškáva, zaostáva za Francúzskou revolúciou (!), je málo revolučná, že neprijala princípy Francúzskej revolúcie? Kardinál Martini otvorene hovoril o vysviacke žien, o rozvedených v novom vzťahu, o interkomúnii.

Nemecká synodálna cesta inšpiráciou pre celú Cirkev?

V roku 2019 sa v Nemecku začala synodálna cesta zahrňujúca otázky ordinácie žien, zrušenia povinného celibátu, poskytnutia väčšej moci laikom, zmeny chápania kňazstva, odmietania katolíckej sexuálnej morálky a interkomúnie.

Po skúsenostiach so Synodálnou cestou v Nemecku sa teraz má vydať na synodálnu cestu celá Cirkev. Kto sleduje situáciu Cirkvi v Nemecku, v hlave sa mu vynorí otázka, či to nie je nemecký spôsob, ako formou synody dosiahnuť zmeny, ktoré by inak nemali šancu sa presadiť.

K Nemcom sa pripojili Švajčiari, Rakúšania, Holanďania, Belgičania, Luxemburčania, i z ďalších krajín. Títo **produktujú texty teologické, psychologické, sociologické, vedecké**, jednoducho pripravujú

synodálnu cestu ako špecifický model zmeny Cirkvi.

Keď začne synodálny proces, je možné, že na Slovensku budeme tápať. Nevieme, ako to všetko urobiť, máme na to málo času a začne to už túto jeseň. Treba to urobiť rýchlo, pretože v Nemecku majú všetko pripravené. Sú pripravení v Rakúsku, sú pripravení vo Švajčiarsku. Existujú dokumenty, ktoré navrhujú konkrétne, ako robiť revolúciu v Cirkvi. Majú precízne spracované svoje revolučné dokumenty. O to im vlastne išlo, pretože už v minulom roku 2020, napriek tomu, že to bol pandemický rok so zatvorenými kostolmi, **sa v Nemecku zamýšľali nad tým, ako túto cestu preniesť na úroveň univerzálnej Cirkvi.** Biskup Georg Bätzing, predseda nemeckého episkopátu, navrhol zvolanie európskej synody.

Budeme aj my mať **pripravené konkrétne dokumenty, ktoré by boli protiváhou k týmto nemeckým dokumentom?** Ak oni predložia stôl nejaký moderný a perfektne spracovaný materiál, napríklad prečo je homosexualizmus dobrý, alebo o vysviacke žien, sme schopní sa proti tomu postaviť? Niektoré staršie dokumenty, sú, samozrejme, dobré, aj učenie svätého Jána Pavla II. Ale všetko musí byť aktuálne, všetko musí byť pripravené s najnovšími poznatkami.

Pretože Nemcom ide zrejme o to, aby to, čo tak namáhavo rozpracovali na Synodálnej ceste, nezostalo iba v Nemecku, Rakúsku alebo Švajčiarsku, ale aby bolo možné tento model ponúknuť celému svetu. A nechceli to iba Nemci, ale hovorili o tom aj Švajčiari a Rakúšania, a tiež kardinál Jean-Claude Hollerich, ktorý je predsedom Spoločnej biskupskej komisie Európskeho spoločenstva.

Zdroj: Bernd Hagenkord blog

Kardinál Luxemburska na otázku nemeckých médií, čo si myslí o synodálnej ceste, uviedol, že **by bolo dobré, keby sa táto skúsenosť s nemeckou synodálnou cestou stala skúsenosťou celej Cirkvi, aby si ju osvojila celá Cirkev**, aby celá Cirkev uvažovala o tomto všetkom. No a to sa deje teraz.

To, o čom Nemci snívali, sa práve teraz deje.

Ako je to prezentované na webovej stránke katholisch.de, ktorá je polooficiálnou webovou stránkou nemeckého episkopátu? Fotografia biskupa Bätzinga usmievajúceho sa od ucha k uchu, vedľa neho rovnako usmiaty pápež František. A titulok: *Pápež chce, aby Synodálna cesta v Nemecku pokračovala.* Vyzerá to, že František i biskup Bätzing sa tešia a sú maximálne spokojní, pričom Bätzing dokonca seabedome vyhlasuje, že „synodálny proces a (nemecká) Synodálna cesta majú spoločný cieľ“.

Zmena spôsobu fungovania pápežstva?

Keď kardinál Mario Grech hovoril o tom, že Cirkev má byť viac ekumenická a v tejto súvislosti **má zmeniť spôsob fungovania pokiaľ ide o chápanie pápežstva**, mal na mysli, že pápež má naďalej viesť Cirkev spôsobom, že bude „**predsedať v láske**“. Je to odkaz na slová svätého Ignáca z Antiochie,

mučeníka, ktorý bol zavraždený v Ríme pravdepodobne v roku 107, ktorý vo svojom liste Rimanom píše, že rímsky biskup predsedá všetkým kresťanom v láske. Sám pápež František sa o týchto slovách zmienil v deň svojho zvolenia, keď vo svojom prvom prejave k ľuďom zhromaždeným na Námestí svätého Petra uviedol, že keď sa predstavil ako rímsky biskup, uviedol, že je tým, ktorý predsedá v láske.

Čo to konkrétne znamená? Ak sa má Cirkev stať ekumenickejšou, ak má „predsedať v láske“, teda ak pápež nemá byť tým, čím bol doteraz, ale má byť tým, čím bol v 1. alebo 2. storočí, nejde jednoducho o oslabenie úlohy pápežstva? Decentralizácia, synodalizmus, znamenajú, že **všetci** majú prijímať rozhodnutia, nie nevyhnutne pápež. Tu prichádza na pomoc kardinál Oscar Rodríguez Maradiaga, predseda Rady kardinálov, ktorá radí pápežovi Františkovi pri reforme Rímskej kúrie, ktorý keď pred niekoľkými rokmi hovoril o tom, ako sa má zmeniť Rímska kúria, **prirovnal Cirkev k pyramíde**. Pyramída má vrchol, tým vrcholom je pápež, hlava Cirkvi, ktorá vládne nad všetkým: na vrchole pápež, dole Boží ľud. Kardinál Maradiaga povedal, že v dôsledku zmien, ktoré chce pápež zaviesť v katolíckej Cirkvi, sa má prevrátiť pyramídová štruktúra Cirkvi. To znamená, že pápež nemá byť hore, ale dole a Boží ľud má byť hore.

Čo to konkrétne znamená? To už kardinál Maradiaga nepovedal, ale vieme si to predstaviť, pretože ak je pápež na vrchole, znamená to, že z neho takpovediac „vytekajú“ rôzne myšlienky, idú dole, riadia Cirkev, on všetko vymýšľa. Keďže je, samozrejme, akýmsi nástrojom v rukách Pána Ježiša Krista, on všetko riadi. Tento vrchol je bodom jednoty, z ktorého vychádza všetka moc. Teraz sa to má prevrátiť. Predstavme si, že obrátená pyramída má svoj vrchol na dne, stále je základným kameňom, stále drží všetko pohromade, ale už nie je najdôležitejší, je kdesi schovaný, je zakrytý, Boží ľud viac vidno, pretože je vyššie. A to je presne vízia Cirkvi, ku ktorej dnes smerujeme. Pápež, ktorý bude základným kameňom Cirkvi, bude menej viditeľný. Možno povedať, že to, k čomu smerujeme, je v skutočnosti legalizácia alebo skôr pokus o teologické či ekleziologické zdôvodnenie toho, čo sa už v katolíckej Cirkvi deje niekoľko desiatok rokov.

Ak má byť Cirkev ekumenickejšia a ak sa má prevrátiť pyramídová štruktúra, kto sa do takejto Cirkvi zmestí? Každý, kto uzná **primát pápeža v láske**! Toto bude jediné kritérium. Čiže, zmestia sa sem aj protestanti. Ak uznajú, že pápež má primát v láske, pápež im umožní, aby o konkrétnych doktrínálnych otázkach verili, ako chcú, zmestia sa do takejto Cirkvi aj oni a zmestia sa tam aj pravoslávni. Neprijmú pápežskú jurisdikciu, ale môžu akceptovať nejaké enigmatické prvenstvo v láske.

V Nemecku existuje táto vonkajšia jednota s pápežom – ale iba vonkajšia. Takže do tejto Cirkvi, ktorá bude prevrátenou pyramídou, sa už dnes zmestí naozaj každý. Ako vieme, **pápeži netrestajú, nevyhadzujú, neexkomunikujú**, s výnimkou niektorých extrémnych prípadov.

Pápež má byť základným kameňom viditeľnej jednoty a nič viac. **Nie ako ten, kto dbá o jednotu viery, ale ako ten, komu záleží na tom, aby všetci tvrdili, že sú spolu**. Pretože aj katolíci v Nemecku o sebe tvrdia, že sú katolíci, ale v skutočnosti nie sú katolíkmí, pretože v mnohých kľúčových bodoch odmietajú učenie Cirkvi. Je celkom možné, že toto sa bude počas globálneho synodálneho procesu legalizovať. Toto je tá synodalita a kardinál Mario Grech venuje veľkú pozornosť pojmu *sensus fidei*, teda zmyslu pre vieru všetkých veriacich, zmyslu pre vieru Božieho ľudu.

Ide o prastarý pojem v katolíckej Cirkvi. Problém je v tom, že dnes je **nepochopený, často prehnane interpretovaný a zneužívaný v krajinách, kde už došlo k veľmi vážnemu rozkladu katolíckej viery**. Tam zmysel pre vieru označuje prakticky VŠETKO. Ak väčšina katolíkov verí, že

napríklad protestanti môžu pristupovať k Eucharistii, potom to tak evidentne je. *Sensus fidei* však platí iba pre tých, ktorí sú opravdivými katolíkmi, nie ktorí upadli do herézy. Práve **na tomto *sensus fidei***, čo v skutočnosti znamená pokus o teologické odôvodnenie svojvôle, **však má byť vybudovaný synodálny proces**.

V každom prípade tento proces smeruje k tomu.

V Cirkvi dnes panuje nesmierny zápal pre synodalitu, vyzdvihuje sa na každom kroku, je to recept na všetky problémy, je to obľúbená téma teologických časopisov. Nie je však problémom to, že zatiaľ čo sa tolko hovorí o synodalite, **pojmy ako posväcujúca milosť, duša, večný život, cudnosť a smrteľný hriech sa vytratili?**

Budeme po dvoch rokoch múdrejší, alebo sa ešte prehĺbi všeobecný zmätok?

Treba sa modliť za Cirkev, treba sa modliť ruženec, prosiť Nepoškvrnenú Pannu o príhovor, prosiť Ducha Svätého o svetlo múdrosti pre Svätého Otca, pre všetkých biskupov, ktorí sa zúčastnia synodálneho procesu i za nás laikov.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/synoda-2021-2023-velke-ocakavania-trochu-skepsy-a-trochu-nadeje/>